

SAKARYA
UNIVERSITY

ICQH2018

*International Conference
on Quality in Higher Education*

CERTIFICATE

Dear, Dr. Kerim Karabacak

*Thank you for your participation and contribution to the
International Conference on Quality in Higher Education 2018*

Duration: December 05-07, 2018

Location: İstanbul University, İstanbul, Turkey

Prof. Dr. Aytakin İŞMAN
ICQH Coordinator

www.icqh.net

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

Yükseköğretim
Kalite Kurulu

ICQHE 2018

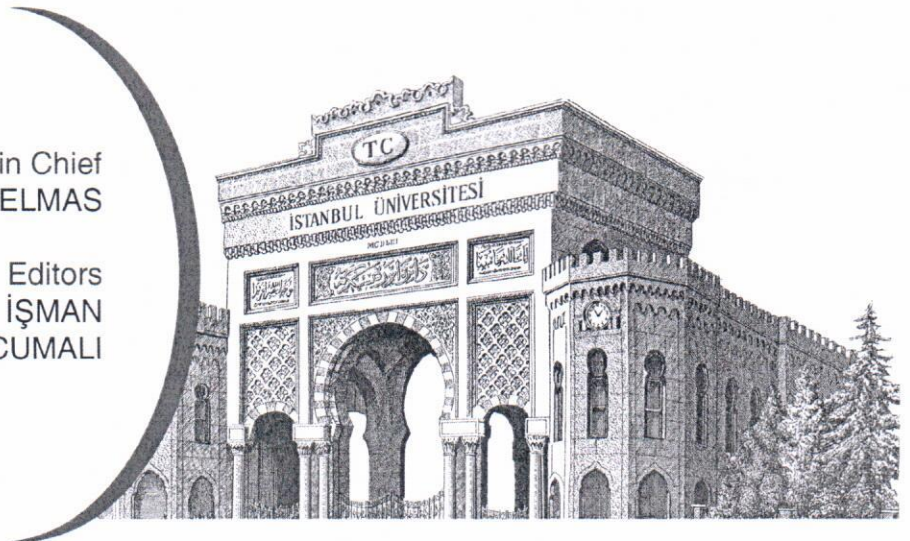
International Conference on Quality in Higher Education

Istanbul University Conference Center
Istanbul, Turkey

www.ichq.net December 5-7, 2018

Editor in Chief
Prof. Dr. Muzaffer ELMAS

Editors
Prof. Dr. Aytekin İŞMAN
Prof. Dr. Ahmet ESKİCUMALI

Proceedings Book

ICQH 2018 Organizing Committee

Honorary

- ❖ Prof. Dr. Fatih SAVAŞAN, Sakarya University, Turkey
- ❖ Prof. Dr. Mahmut AK, İstanbul University, Turkey
- ❖ Prof. Dr. Muzaffer ELMAS, Higher Education Quality Council, Turkey
- ❖ Prof. Dr. Orhan UZUN, Bartın University, Turkey

General Coordinator

- ❖ Prof. Dr. Aytakin İŞMAN, Sakarya University, Turkey

Coordinator

- ❖ Prof. Dr. Ahmet ESKİCUMALI, Sakarya University, Turkey

Associate Coordinators

- ❖ Assoc. Prof. Dr. Kerim Karabacak, İstanbul University-Cerrahpaşa, Turkey
- ❖ Assoc. Prof. Dr. Nesrin AKINCI ÇÖTOK, Sakarya University, Turkey
- ❖ Assist. Prof. Dr. Emete YAĞCI, Near East University, Turkish Republic of Northern Cyprus
- ❖ Assist. Prof. Dr. İrfan ŞİMŞEK, İstanbul University, Turkey
- ❖ Assist. Prof. Dr. Mustafa ÖZTUNÇ, Sakarya University, Turkey

Conference Secretary

- ❖ Res. Assist. Esengul Celenk, Sakarya University, Turkey
- ❖ Res. Assist. Hatice ERGİN KOCATÜRK, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Turkey
- ❖ Researcher Azmiye YINAL, European University of Lefke, Cyprus
- ❖ Muhammet Ali KOLSAN, Sakarya University, Turkey

ICQH 2018 Editorial Board

- Prof. Dr. Abdullahi Sheikh Abukar Mr.,
SOHRA, Somalia
- Prof. Dr. Abdurrahman Tanrıöğen,
Pamukkale University, Turkey
- Prof. Dr. Ahmet ESKİCUMALI, Sakarya
University, Turkey
- Prof. Dr. Antoinette J. MUNTJEWERFF,
University of Amsterdam, Netherlands
- Prof. Dr. ANTONIO JOSE GONZALEZ-
JIMENEZ, universidad de almeria., Spain
- Prof. Dr. Arif ALTUN, Hacettepe University,
Turkey
- Prof. Dr. Arvind SINGHAL, University of
Texas, United States
- Prof. Dr. Asaf VAROL, Fırat University,
Turkey
- Prof. Dr. Brent G. WILSON, University of
Colorado at Denver, United States
- Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU, Cankaya
University, Turkey
- Prof. Dr. Carmencita L. Castolo, Open
University System of the Polytechnic
University of the Philippines, Philippines
- Prof. Dr. Colin LATCHEM, Open Learning
Consultant, Australia
- Prof. Dr. Colleen SEXTON, Governors State
University, United States
- Prof. Dr. David Hung, Nanyang
Technological University
- Prof. Dr. Deborah E. BORDELON,
Governors State University, United States
- Prof. Dr. Douglas FRANKLIN, Ohio
University, United States
- Prof. Dr. Durmus GÜNAY, Maltepe
University, Turkey
- Prof. Dr. Elaine P. MAIMON, Governors
State University, United States
- Prof. Dr. Ergun YOLCU, Istanbul
University, Turkey
- Prof. Dr. Erman COŞKUN, Sakarya
Üniversitesi İşletme Fakültesi, Turkey
- Prof. Dr. Fatoş SİLMAN, International
Cyprus University, Turkey
- Prof. Dr. Feng-Chiao CHUNG, National
Pingtung University, Taiwan
- Prof. Dr. Gianni Viardo VERCELLI ,
University of Genova, Italy
- Prof. Dr. Giovanna Gallo, researcher in
English Language and Translation
Department of Humanities University of
Salento - Italy
- Prof. Dr. Gregory ALEXANDER, University
of The Free State, South Africa
- Prof. Dr. Gwo-Dong CHEN, National
Central University, Taiwan
- Prof. Dr. Gwo-Jen HWANG, National
Taiwan University, Taiwan
- Prof. Dr. Han XIBIN, Tsinghua University,
China
- Prof. Dr. Heli RUOKAMO, University of
Lapland, Finland
- Prof. Dr. Henry H.H. CHEN, National
Pingtung University, TAIWAN
- Prof. Dr. J. Ana DONALDSON, AECT
Former President, United States
- Prof. Dr. J. Michael SPECTOR, University
of North Texas, United States
- Prof. Dr. Jaroslav Vesely, BRNO
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, Czech
Republic
- Prof. Dr. Jerry WILLIS , Manhattanville
College, United States
- Prof. Dr. Jie-Chi YANG, National Central
University, Taiwan
- Prof. Dr. Kamariah Abu Bakar, Universiti
Putra Malaysia, Malaysia
- Prof. Dr. Kay A. PERSICHITTE, Elected
AECT President, United States
- Prof. Dr. Kiyoshi NAKABAYASHI, Chiba
Institute of Technology, Japan
- Prof. Dr. Kuo-Hung TSENG, Meiho Institute
of Technology, Taiwan
- Prof. Dr. Luciana Zuccheri, University of
Trieste, Italy
- Prof. Dr. Magdy Salama, University of
Waterloo
- Prof. Dr. Mahmut ÖZER, Bulent Ecevit
University, Turkey
- Prof. Dr. Marina Stock MCISAAC, Arizona
State University, United States
- Prof. Dr. Mei-Mei CHANG, National
Pingtung University, Taiwan

- Prof. Dr. Min JOU, National Taiwan Normal University, Taiwan
- Prof. Dr. Ming-Puu CHEN, National Taiwan Normal University, Taiwan
- Prof. Dr. Mingchang WU, National Yunlin University of Science and Technology, Taiwan
- Prof. Dr. Murat BARKAN, Nişantaşı University, Turkey
- Prof. Dr. Mustafa S. DUNDAR, Sakarya University, Turkey
- Prof. Dr. Nabi Bux JUMANI, International Islamic University, Pakistan
- Prof. Dr. Nian-Shing CHEN, National Sun Yat-Sen University, Taiwan
- Prof. Dr. Pi-Hsia HUNG, National University of Tainan, Taiwan
- Prof. Dr. Roger HARTLEY, University of Leeds, United Kingdom
- Prof. Dr. Rozhan M. IDRUS, University Sains Malaysia, Malaysia
- Prof. Dr. Saedah SIRAJ, University of Malaya, Malaysia
- Prof. Dr. Shan-Ju Lin CHANG, National Taiwan University, Taiwan
- Prof. Dr. Sharon SMALDINO, Northern Illinois University, United States
- Prof. Dr. ShenQuan YU, Beijing Normal University, China
- Prof. Dr. Shu-Sheng LIAW, China Medical University, Taiwan
- Prof. Dr. Soonyoung Hwang, Pusan National University
- Prof. Dr. Stefan AUFENANGER, University of Mainz, Germany
- Prof. Dr. Steve HARMON, Georgia Institute of Technology, United States
- Prof. Dr. Teresa FRANKLIN, Ohio University, United States
- Prof. Dr. Teresa Felgueira, Polytechnic of Guarda - School of Technology and Management, Portugal
- Prof. Dr. Terry ANDERSON, Athabasca University, Canada
- Prof. Dr. Umit KOCABIÇAK, Sakarya University, Turkey
- Prof. Dr. Verena Zudini, University of Trieste, Italy
- Prof. Dr. Xibin HAN, Tsinghua University, China
- Prof. Dr. ZAINAL ARIFIN BIN MUSTAPHA, Universiti Malaysia Sabah
- Assoc. Prof. Dr. Anthony Y. H. LIAO, Asia University, Taiwan
- Assoc. Prof. Dr. Daw Khin Saw NAING, Universiti Malaysia Sabah
- Assoc. Prof. Dr. I-Wen HUANG, National University of Tainan, Taiwan
- Assoc. Prof. Dr. Ian SANDERS, University of the Witwatersrand, South Africa
- Assoc. Prof. Dr. Jongkol Kanperm, Kasetsart University
- Assoc. Prof. Dr. Larissa Sugralina, Buketov Karaganda State University, Russia
- Assoc. Prof. Dr. Ming-Charng JENG, National Pingtung University, Taiwan
- Assoc. Prof. Dr. Nasir Khalid, University Teknologi MARA, Malaysia
- Assoc. Prof. Dr. Norazah Mohd SUKI, University Malaysia Sabah, Malaysia
- Assoc. Prof. Dr. Pramela KRISH, University Kebangsaan Malaysia, Malaysia
- Assoc. Prof. Dr. Razvan-Lucian ANDRONIC, Spiru Haret University, Romania
- Assoc. Prof. Dr. Selma KOÇ, Cleveland State University, United States
- Assoc. Prof. Dr. Tzu-Hua WANG, National Hsinchu University of Education, Taiwan
- Assoc. Prof. Dr. Wu-Yuin HWANG, National Central University, Taiwan
- Assist. Prof. Dr. Andreja Istenic STARCIC, University of Primorska, Slovenia
- Assist. Prof. Dr. Anita G. WELCH, North Dakota State University, United States
- Assist. Prof. Dr. Annie Y. N. Cheng, The Education University of Hong Kong, Hong Kong
- Assist. Prof. Dr. Antonis LIONARAKIS, Hellenic Open University, Greece
- Assist. Prof. Dr. Chaiwat Waree, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Kütüphane Niteliği İle Üniversite Niteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	174
<i>Ziya TOPRAK, Tuba KAYA</i>	
Lisans ve Önlisans Eğitiminde Uygulama Laboratuvarının Önemi	175
<i>Hamza Malik OKUYAN, Canan Birimoglu OKUYAN</i>	
Managing of Teaching Staff for Quality Education Delivery in Secondary Schools	176
<i>Amnah Hassan DAMMAS, Wajanat Ali ALHARTHY</i>	
Mesleki Farkındalık Sürecinde Mezun-Öğrenci Görüşme Örneği	185
<i>Zehranur Kaya</i>	
Modelling of Strategic and Managerial Implications for A Quality System With Special Reflections From Statistical Quality Control Versus Iso 9000: A Case Study For The Turkish Higher Educational Industry	186
<i>Erkan Abdulgaffar AGAÖGLU</i>	
Modern Teknolojinin Yarattığı Yeni Fobi: Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi)	188
<i>Ezgi Pelin YILDIZ</i>	
Moleküler Genetik Laboratuvarlarında Hizmet Kalitesinin Geliştirilmesinde Personelin Rolü	192
<i>Hamza Malik OKUYAN, Canan Birimoglu OKUYAN</i>	
Müfredata Stratejik ve Yapay Zeka Yaklaşım Önerisi: "Akıllı Müfredat"	193
<i>Buket KARATOP</i>	
Mülteci Kadınlara Verilen Sağlık Hizmetleri ve Yönetimi	194
<i>Hale TOSUN, Esin SEZGİN, Ayşe TOSUN</i>	
Mültecilere Verilen Sağlık Hizmetlerinde Bir Rehber: Evrensel Etik İlkeler	199
<i>Hale TOSUN, Esin SEZGİN, Ayşe TOSUN</i>	
Mültecilerin Sağlık Sorunları Üzerine Yapılan Araştırmaların İncelenmesi	203
<i>Esin SEZGİN, Hale TOSUN</i>	
Ni Labview ile Optik Kağıt Okuma Uygulamasının Geliştirilmesi	207
<i>Garip GENÇ, Ümit KICIK</i>	
Nursing Education and Daily Life Activities Model	208
<i>Hale Tosun</i>	
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Ders Denetimlerin Öğretmen Performansına ve Veli Memnuniyetine Etkisi	209
<i>Eda Yenen</i>	
Ortaokullardaki Branş Öğretmenlerinin Yabancı Dil Ağırlıklı Beşinci Sınıf Uygulamasına İlişkin Görüşleri	210
<i>Mesut NAÇAR, Mustafa BAYRAKCI</i>	
Öğretmen Adaylarına Göre Türkiye'de Yükseköğretimin Sorunları	223
<i>Kerim KARABACA, Mustafa ÖZTUNC</i>	
Öğretmen Adaylarının Fetemm Metodu İle Ders İşlenişine Karşı Tutumları	233
<i>Metin Çengel, Ayşe Alkan, Ezgi Pelin Yıldız</i>	

Öğretmen Adaylarına Göre Türkiye’de Yükseköğretimin Sorunları

Opinions Of Teacher Candidates About Higher Education’ Problems In Turkey

Dr. Kerim Karabacak

Istanbul University-Cerrahpasa, Hasan Ali Yücel Education Faculty, Istanbul, Turkey
kerimk@istanbul.edu.tr

Dr. Mustafa Öztunc

Sakarya University, Communication Faculty, Sakarya, Turkey
oztunc@sakarya.edu.tr

Özet

Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenli Anabilim Dalı’nda öğrenim gören öğretmen adaylarının yükseköğretimdeki sorunlara ilişkin görüşlerini almaya yönelik olarak gerçekleştirilen bu araştırma durum belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilen nitel bir araştırmadır. 2015 güz döneminde öğrenim gören öğretmen adaylarından yapılandırılmamış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Örneklem 54 öğretmen adayından oluşmaktadır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmış ve elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının yükseköğretimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerinin dokuz tema altında toplandığı belirlenmiştir. Bu temalar “eğitim programları”, “öğretim elemanları”, “sosyal yaşam”, “fiziki koşullar ve donanım”, “yerleşke”, “rehberlik”, “planlama”, “öğrenci” ve “yönetim” ana temalarından oluştuğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelime: *Yükseköğretim, yükseköğretimin sorunları, eğitim fakültelerinin sorunları, Öğretmen adaylarının sorunları*

Abstract

This study was carried out to determine of opinions of social sciences teacher candidates about higher education’ problems in Turkey. This research is held a kind of qualitative research that is a situation determination. The research’samply has been determined according to typical sampling method which is a kind of aimed sampling methods. 54 social sciences teacher candidates who studied 3rd grade of education faculty in 2015 were in the samply. A unstructured interview form was used to collect data.by researcher. The collected datas was analyzed through content analysis method. Occording to result of analyze, there were determined 9 main problems. Determined 9 main problems were consist of “curriculum”, “lecturer”, “social life”, “physical structures and educational materials”, “campus”, “guiding” “planning”, “student” and “manegement”.

Keywords: *Higher Education, higher education’ problems, Education faculty’s problems, Teacher Candidates’ problems*

Giriş

Eğitimin önemi dünya üzerinde yaşayan herkes tarafından çok iyi bilinmektedir. İnsan hayatının her aşamasında yer alan eğitim informal olarak aile ortamında başlar ve formal olarak örgün eğitim kurumlarında sırası ile okulöncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde devam eder. Bu örgün eğitim süreci içinde ve sonrasında insanlar formal olarak yürütülen yaygın eğitimden de faydalanabilirler. Ama hayatın her aşamasında informal eğitimin yer aldığı unutulmamalıdır. İnsan yaşamında bu kadar önemli bir yere sahip eğitime ilişkin bir takım sorunlar ile karşılaşılması gayet doğaldır. Özellikle geniş bir coğrafyaya yayılmış ve farklı etnik kökene sahip insanların bulunmasından dolayı birçok ülkede eğitime ilişkin yaşanan sorunların farklılık göstermesi de olağan bir durumdur.

Eğitimin kalitesini ve verimliliğini yükseltmek adına Türkiye’de Avrupa Birliği eğitim politikaları takip edilmektedir (Sağlam, Özdoğru ve Çayır, 2011). Ancak, Eğitim Reformu Girişimi, Eğitim İzleme Raporu 2009’a göre (2010), Türkiye’deki tüm eğitim düzeylerinde kalite sorunu bulunmaktadır. Gedikoğlu (2005), Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri Adlı” çalışmasında Türk Eğitim Sistemi’nin sorunlarını okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademelerinde ayrı ayrı inceleyerek bu kademelerin her birinde sorunların bulunduğunu tespit etmiştir. Abu, Bacanak ve Göktepe (2016), yapmış oldukları çalışmalarında öğretmen adaylarına göre Türk Eğitim Sistemi’nde yaşanan sorunları (1) genel sorunlar ve (2) öğretim kademelerine göre yaşanan sorunlar olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Genel sorunlar; donanım ve fiziki yapı yetersizliği, eğitime erişimde yetersizlik, öğrenciden kaynaklanan sorunlar, öğretim yöntem ve tekniklerinden kaynaklanan sorunlar, öğretmenden kaynaklanan sorunlar, programdan kaynaklanan sorunlar, teknoloji ve uygulama ile ilgili sorunlar, yöneltme ve yönlendirmeden kaynaklanan sorunlar ve yönetimden kaynaklanan sorunlardan oluşmaktadır. Öğretim kademelerine göre

yaşanan sorunlar; okulöncesinde yaşanan, ilkokulda yaşanan, ortaokulda yaşanan ve yükseköğretimde yaşanan sorunlardan oluşmaktadır. Yılmaz ve Altinkurt'a (2011) göre bu kademelerden her hangi birinde görülen sorun, bütün kademelerde görülen ortak sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Literatür incelendiğinde bu çalışmaların yanı sıra konu ile ilgili birçok araştırma, konferans, toplantı ve çalıştay yapıldığı (Erişti, Polat ve Erdem, 2018; Karataş ve Çakan, 2018; Abu Bacanak ve Gökdere, 2016; Sarıbaş ve Babadağ, 2015; Kösterelioğlu ve Bayar, 2014; Coşkun, 2013; Başdemir, 2012; Yılmaz ve Altinkurt, 2011, Gül, 2008) görülmektedir. Bu çalışmaların farklı kademelerde ve farklı boyutlarda yapıldığı görülmektedir. Yükseköğretim düzeyinde yapılan çalışmalarda yükseköğretim müfredatının doğru ve bütüncül bir şekilde kurgulanmamış olması (Coşkun, 2013), yükseköğretime geçişte yapılan sürekli değişiklikler, programların ihtiyaç ve beklentilerin gözetilmeksizin paydaşlara danışılmaksızın bürokratik idare tarafından oluşturulması (Başdemir, 2012) ve MEB ile yükseköğretimin eş güdüm içerisinde çalışmaması (Başdemir, 2012; Nartgün 2008), yükseköğretimde barınma ve bilgi teknolojilerinden faydalanmama (Gül, 2008), yükseköğretimde yer alan öğretim elemanlarının ne ölçüde donanımlı ve hazırlıklı olduklarının belirsizliği (Erişti, Polat ve Erdem 2018) gibi sorunlar bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Yılmaz ve Altinkurt'a (2011) göre, yükseköğretime erişebilme, yükseköğretimdeki arz-talep dengesizliği, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'e (2009) göre hizmet öncesi eğitim veren yükseköğretim programları ile bakanlığın istihdam stratejilerinin örtüşmemesi gibi sorunlar da yer almaktadır.

Türk Milli Eğitim Sistemi'nde yaşanan sorunlara ilişkin yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, valiler ve diğer birçok paydaştan görüş alınabilir. Her bir gruba göre sorunlar farklılık gösterebilir. Yukarıda da ifade edildiği gibi bu alanda birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma ise Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yükseköğretimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri ortaya koymak amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki problem cümlesine cevap aranmaya çalışılmıştır

Problem Cümlesi

Eğitim fakültelerinin Sosyal Bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Türkiye'deki yükseköğretimde yaşanan sorunlar nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Yeşil ve Şahan'a (2015) göre öğretmen adayları Türk eğitiminde hem öğrenci rolünü üstlenmiş hem de gelecekte öğretmen rolünü üstlenecek kişilerdir. Bu kişilerin öğrenim gördükleri süreçte yükseköğretimde karşılaştıkları sorunların belirlenmesi, bu öğretim kademesindeki sorunların onları bizzat yaşayan kişilerden elde edilmesi oldukça önemlidir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri süreçte karşı karşıya kaldıkları olumsuz durumların belirlenerek bu olumsuzlukları ortadan kaldıracak kararların alınmasına, makro düzeyde planların oluşturulmasına, öğretmenlerin daha iyi bir şekilde yetiştirilmesine, yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilere hitap eden ortamların oluşturulmasına ve öğrencilerinin kendilerini önemli hissetmelerine imkân sağlayacak olması açısından araştırma önemli görülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında 2015 güz döneminde 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri, yükseköğretimde yaşanan sorunlar ve üniversites kampüsleri dışında bir ilçe merkezinde yer alan eğitim fakülteleri ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum araştırması modeline göre gerçekleştirilmiştir. Durum araştırması, oluşmakta olan veya hali hazırda var olanı derinlemesine inceleme imkânı sağlayan araştırmalardır (Glense, 2011; Christenson, Johnson ve Turner, 2015).

Evren ve Örneklem

Örneklem Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 54 Öğretmen adayından oluşmaktadır. Örneklem amaçlı örnekleme yöntemlerinden birisi olan tipik örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Veri Toplama Araçları ve Verilerin toplanması

Veriler yapılandırılmamış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yapılandırılmamış görüşmelerde bir alanda derinlemesine bilgiler edinilebilir (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Yapılandırılmamış görüşmede öğretmen adaylarına "sizce Türkiye'de yükseköğretimde yaşanan sorunlar

nelerdir? Kendi yaşadıklarınızı da dikkate alarak genel bir değerlendirmede bulunabilir misiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Görüşmeler derslerin başladığı hafta planlanmış ve üçüncü haftadan itibaren ders çıkışlarında ve öğrencilerin ders aralarında gerçekleştirilmiştir. Toplam 11 haftada görüşmeler bitirilmiştir. Görüşme esnasında öğretmen adaylarının vermiş oldukları cevaplar görüşme formuna kayıt edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyanların anlayabileceği şekilde düzenlenerek yorumlar bulunur (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Araştırmada içerik analizi yollarından “genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama” kullanılmıştır. Bu kodlamada daha önceden belirlenmiş temalara göre kodlama yapılır. Bu kodlama türü ayrıca temalar içinde alt temalar var ise onlar da yeni kodlar verilerek incelenir ve düzenlenir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Görüşme yolu ile elde edilen verilerin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan içerik analizine göre Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda öğrenim gören öğretmen adaylarının yükseköğretimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerinin “eğitim programları”, “öğretim elemanları”, “sosyal yaşam”, “fiziki koşullar ve donanım”, “yerleşke”, “rehberlik”, “planlama”, “öğrenci” ve “yönetim” ana temalarından oluştuğu belirlenmiştir. Bu ana temalar içinde alt temaların yer aldığı da belirlenmiş ve ana temaların içinde yer alan alt temalara verilen cevapların tekrarlanma sıklığına (frekans) yer verilerek yorumlarda bulunulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde içerik analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. Eğitim Programlarından Kaynaklı Sorunlar

Tablo 1. Eğitim Programlarından Kaynaklı Sorunlar

Tema ve Alt Temalar	f	%
Eğitim Programları	53	98,15
Derslerin ezbere dayalı geçmesi	11	20,67
Kalitesiz eğitim verilmesi	7	12,96
Etkili ödevlerin verilmemesi / ödevlerin eğitimsel değerinin olmaması	6	11,11
Teorik bilgilere fazla yer verilmesi	5	9,26
Pratik yok / uygulamaya yer verilmemesi	5	9,26
Seçmeli derslerin zorunlu seçmeli olması	4	7,41
Yabancı dil öğretiminin yetersiz olması	3	5,56
Okul deneyimi/Öğretmenlik uygulamasının yetersiz olması	3	5,56
Yapısalcılığın dikkate alınmaması	2	3,70
Programların çok yoğun olması/kısa zamanda çok şey öğretilmeye çalışılması	2	3,70
Girişimci gençleri yetiştirmeye yönelik konulara yer verilmemesi	1	1,85
Toplumun nasıl geliştirileceği konularına yer verilmemesi	1	1,85
Yeteri kadar alan bilgisi derslerine yer verilmemesi	1	1,85
Çoklu zekâ kuramının dikkate alınmaması	1	1,85
Kişisel gelişime yönelik konulara yer verilmemesi	1	1,85
Görüş belirtmeyen	1	1,85
Toplam	54	100

Tablo 1’de eğitim programları teması ile ilgili bulgular yer almaktadır. Bir öğretmen adayının görüş belirtmediği bu temaya ilişkin olarak 53 (%98,15) öğretmen adayına göre eğitim programlarından kaynaklanan sorunların bulunmaktadır. Öğretmen adaylarından %20,67’sine göre derslerin ezbere dayalı geçmesi, %13,96’na göre kalitesiz eğitim verilmesi, %11,11’ine göre etkili ödevlerin verilmemesi/ödevlerin eğitimsel değerinin olmaması, %9,26’sına göre teorik bilgilere fazla yer verilmesi, %9,26’sına göre uygulamaya yer verilmemesini bir sorun olarak görmektedir. Öğretmen adaylarının %7,41’i seçmeli derslerin zorunlu seçmeli olmasını, %5,56’sı yabancı dil öğretiminin yetersiz olmasını, %5,56’sı da okul deneyiminin/öğretmenlik uygulamasının yetersiz olduğu görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir. Bunların yanı sıra %3,70’i yapısalcılığın dikkate alınmaması, %3,70’i programın çok yoğun olmasını bir sorun olarak görmektedir. Ayrıca girişimci gençlerin yetiştirilmeye yönelik (%1,85), toplumun nasıl geliştirileceğine yönelik (%1,85), kişisel gelişime yönelik (%1,85), yeteri kadar alan bilgisine yönelik (%1,85) konulara yer verilmemesi ve çoklu zekâ kuramının dikkate alınmaması (%1,85) gibi sorunlarda bulunmaktadır.

2. Öğretim Elemanlarından Kaynaklı Sorunlar

Tablo 2. Öğretim Elemanlarından Kaynaklı Sorunlar

Tema ve Alt Temalar	f	%
Öğretim Elemanları	45	83,33
Öğretim elemanları ile öğrenciler arasındaki iletişim kurulamaması	10	18,52
Öğretim elemanlarının yapısalcılığı savunmasına rağmen derslerini yapısalcılığa göre işlememesi/yapısalcılığı bilmemesi	9	16,67
Öğretim elemanlarının siyasi ideolojilerini eğitime yansıtması	6	11,11
Öğretim elemanlarının yetersiz olması	6	11,11
Öğretim elemanlarının disiplinli olmaması	4	7,41
Öğretim elemanlarının öğrencilerin sorunlarına önem vermemesi	3	5,56
Öğretim elemanlarının öğrencilerin devamsızlıkları takip etmesi	2	3,70
Öğrencilerin gereksiz zorlanması	2	3,70
Öğretim elemanlarının alanları ile ilgili gelişmeleri takip etmemesi	1	1,85
Görüş belirtmeyen	9	16,67
Toplam	54	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretim elemanları temasına ilişkin 45 (83,33) öğretmen aday görüş bildirmiştir. Bu öğretmen adaylarına göre yüksek öğretimde öğretim elemanlarından kaynaklanan sorunlar söz konusudur. Öğretmenlerden %18,52’sine göre öğretim elemanları ile öğrenciler arasında iletişim kurulamamakta, %16,67’sine göre öğretim elemanlarının yapısalcılığı savunmasına rağmen yapısalcılığı uygulamaması, %11,11’ine göre öğretim elemanlarının siyasi ideolojilerini eğitime yansıtması, %11,11’ine göre öğretim elemanlarının yetersiz olması gibi sorunlar bulunmaktadır. Bunların yanı sıra öğretim elemanlarının disiplinli olmaması (%7,41), öğrencilerin sorunlarına önem vermemesi (%5,56), sürekli olarak öğrencilerin devamsızlıklarını takip etmesi (%3,70), öğrencileri gereksiz zorlaması (%3,70) ve alanları ile ilgili gelişmeleri takip etmemelerini de (%1,85) sorun olarak gören öğretmen adayları olmuştur.

3. Sosyal Yaşam Kaynaklı Sorunlar

Tablo 3. Sosyal Yaşam Kaynaklı Sorunlar

Tema ve Alt Temalar	f	%
Sosyal Yaşam	35	64,81
Sosyal faaliyetlerin olmaması/Yetersiz olması	15	27,78
Yeterli sayıda sosyal kulüp olmaması	7	12,96
Sosyal aktivitelerin üniversite içerisinde yer almaması	7	12,96
Sosyal kulüplerin işlememesi	4	7,41
Sosyal kulüplere önem verilmemesi	2	3,70
Görüş belirtmeyen	19	35,19
Toplam	54	100

Tablo 3’de sosyal yaşam temasına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının vermiş olduğu cevaplar görülmektedir. 54 öğretmen adayından 35’ine (%64,81) göre bu konuya ilişkin sorunlar söz konudur. Öğretmen adaylarının %27,78’ine göre sosyal faaliyetlerin olmaması veya yetersiz olması, %12,96’sına göre yeterli sayıda sosyal kulüp olmaması, %12,96’sına göre sosyal aktivitelerin üniversite içerisinde yer alamaması, %7,41’ine göre sosyal kulüplerin işlememesi, %3,70’ine göre sosyal kulüplere önem verilmemesi yükseköğretimde yaşanan sorunlar arasında yer almaktadır.

4. Fiziki Koşullar ve Donanım Kaynaklı Sorunlar

Tablo 4. Fiziki Koşullar ve Donanım Kaynaklı Sorunları

Tema ve Alt Temalar	f	%
Fiziki Koşullar ve donanım	32	59,26
Kütüphanenin yetersiz olması	8	14,81
Sınıfların fiziki koşullarının yetersizliği/öğrencilere uygun olmaması	6	11,11
Sınıflarda fazla öğrenci olması	4	7,41
Spor alanlarının yetersizliği /eksikliği	3	5,56
Laboratuvarların yetersizliği	3	5,56
Materyal eksikliği	3	5,56
Teknolojik ürünlerin yetersizliği	3	5,56

Laboratuvar ve atölye gibi alanların öğretime uygun olmaması	2	3,70
Görüş belirtmeyen	22	40,74
Toplam	54	100

“Fiziki koşullar ve donanım” temasına ilişkin 32 (%59,26) öğretmen adayının sorun olduğuna yönelik görüşleri Tablo 4’de verilmiştir. Öğretmen adaylarının %14,81’i kütüphanen yetersiz, %11,11’i sınıfların fiziki koşullarının yetersiz olduğu veya öğrencilere uygun olmadığı, %7,41’i ise sınıflarda öğrenci sayısının fazla olduğundan sorunlar yaşadıkları görüşündedir. Öğretmen adaylarından %5,56’sına göre spor alanlarının, %5,56’si laboratuvarların, %5,56’sı teknolojik ürünlerin yetersiz olduğu, %3,56’sı materyal eksikliği olduğu, %3,70’i ise laboratuvar ve atölye gibi alanların öğretime uygun olmadığı görüşüne sahiptir.

5. Yerleşke kaynaklı sorunlar

Tablo 5. Yerleşke kaynaklı sorunlar

Tema ve Alt Temalar	F	%
Yerleşke	27	50
Bazı fakültelerin kampüste olmaması	9	16,67
Fakültenin ilçede olması	8	14,81
Üniversite yerleşkelerinin şehir uzağında olması	5	9,26
Yurtların Fakülteye Uzaklığı	3	5,56
Sosyal ortamlardan uzaklık,	2	3,70
Görüş belirtmeyen	27	50
Toplam	54	100

Tablo 5’de “yerleşke” temasına ilişkin yaşanan sorunlara 27 (%50) öğretmen adayının görüş belirttiği görülmektedir. Öğretmen adaylarından %16,67’si bazı fakültelerin üniversite kampüsü içerisinde yer almamasını, %14,81’i bazı fakültelerin ilçelerde yer almasını, %9,26’sı üniversite yerleşkelerinin şehrin uzağında yer almasını, %3,56’sı yurtların fakülteye uzak, %3,70’i sosyal ortamlara uzak olmasını sorun olarak görmektedir.

6. Rehberlik Kaynaklı Sorunlar

Tablo 6. Rehberlik Kaynaklı Sorunları

Tema ve Alt Temalar	F	%
Rehberlik	23	42,59
İyi bir şekilde oryantasyon yapılmaması	5	9,26
Erasmus ve Farabi programları hakkında bilgi verilmemesi	5	9,26
Yurt içi ve yurt dışı araştırmalar için öğrencilerin yönlendirilmemesi	4	7,41
Danışmanlık uygulamasının yeterince gerçekleştirilememesi	4	7,41
Mesleğe ilişkin çalışma alanlarına yönelik bilgi verilmemesi	3	5,56
Öğrencilere bölümleri hakkında bilgi verilmemesi	1	1,85
Duyuruların zamanında duyurulmaması	1	1,85
Görüş belirtmeyen	31	57,41
Toplam	54	100

“Rehberlik” temasına ilişkin 23 (42,59) öğretmen adayının vermiş oldukları cevaplar tablo Tablo ’de verilmiştir. Tabloya göre öğretmen adaylarının %9,26’sı iyi bir şekilde oryantasyon eğitimi verilmemesini, %9,26’sı Erasmus ve Farabi programları hakkında bilgi verilmemesini, %7,41’i yurtiçi ve yurt dışı araştırmalar için yönlendirmelerde bulunulmamasını, %7,41’i öğrenci danışmanlığın yeterince gerçekleştirilmemesini, %5,56’sı Mesleğe ilişkin diğer çalışma alanlarına yönelik bilgi verilmemesini, %1,85’i duyuruların zamanında duyurulmamasını ve %1,85’i öğrencilere bölümleri hakkında bilgi verilmemesini sorun olarak görmektedir.

7. Planlama Kaynaklı Sorunlar

Tablo 7. Planlama Kaynaklı Sorunlar

Tema ve Alt Temalar	f	%
Planlama	20	37,04
Formasyon eğitiminin verilmesi	7	12,96
Gereksiz bölümlerin üniversitelerde olması (iş yok bölümler var)	6	11,11
Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre bölümlere alınması	3	5,56

İş garantisi olmayan meslekler için okulların öğrenci alması (arz talep meselesi)	2	3,70
Mezun yığılmalarından dolayı atama sıkıntısı	2	3,70
Görüş belirtmeyen	34	62,96
Toplam	54	100

Tablo 7’de planlama temasına ilişkin 20 (%37,04) öğretmen adayının bir takım sorunlar olduğuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen adaylarından %12,96’sına göre formasyon eğitiminin verilmesi, %11,11’ine göre gereksiz bölümlerin üniversitelerde olması, %5,56’sına göre öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre bölümlere alınmaması, %23,70’ine göre iş garantisi olmayan meslekler için okulların öğrenci almaması (arz talep meselesi), %3,70’ine göre mezun yığılmalarından dolayı atama sıkıntısı yaşanması bir problemdir.

8. Öğrenci Kaynaklı Sorunlar

Tablo 8. Öğrenci Kaynaklı Sorunlar

Tema ve Alt Temalar	f	%
Öğrenci	16	29,63
Öğrenciler arasındaki görüş ayrılıkları ve siyasi gruplaşmalar	5	9,26
Öğrencilerin maddi sorunları	3	5,56
Öğrencilerin sadece vize final zamanı ders çalışması	2	3,70
Öğrencilerin derslere devam etmemeleri	2	3,70
Öğrencilerin derslere gerekli önemi vermemesi	1	1,85
Öğrencilerin okuldan sıkılması	1	1,85
Öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizlikleri	1	1,85
Öğrencilerin nitelsiz olması	1	1,85
Görüş belirtmeyen	38	70,37
Toplam	54	100

“Öğrenci” temasına ilişkin 16 (%29,63) öğretmen adayının görüşlerine göre öğrencilerden kaynaklanan sorunlar da yükseköğretimde yer almaktadır. Öğretmen adaylarının %9,26’sına göre öğrenciler arasındaki görüş ayrılıkları ve siyasi gruplaşmaların olması, %5,56’sına göre öğrencilerin maddi sorunlar yaşamaları, %3,70’ine göre öğrencilerin sadece vize sınav zamanı ders çalışması, % 3,70’ine göre öğrencilerin derslere devam etmemesi yükseköğretimde yaşanan sorunlar arasında yer almaktadır. Ayrıca sadece birer öğrencinin dile getirdiği, öğrencilerin derslere gerekli önemi göstermemesi, öğrenciler arasında fırsat eşitsizliklerin bulunması, öğrencilerin okuldan sıkılmaları ve öğrencilerin nitelsiz olması da sorunlar arasında yer almaktadır.

9. Yönetim Kaynaklı Sorunlar

Tablo 9. Yönetim Kaynaklı Sorunlar

Tema ve Alt Temalar	f	%
Yönetim (Üniversite/Fakülte)	14	25,93
Her fakülteye eşit önem verilmemesi/ Fakülte ayrımının yapılması	7	12,96
Yöneticilere verilen olan üstü yetkiler/rektörlere	2	3,70
Üniversitelerin kendini geliştirmemesi	1	1,85
Üniversite (eğitim Fakültesi) -Okul İşbirliğinin yetersizliği	1	1,85
Üniversite ile çevre arasında diyalog/işbirliği eksikliği	1	1,85
Bölümlere ilişkin hizmetlerin yetersizliği	1	1,85
Öğrencilerin protesto hakkının engellenmesi	1	1,85
Görüş belirtmeyen	40	74,07
Toplam	54	100

Öğretmen adaylarının en az sorunların yaşandığı “yönetim” temasına ilişkin görüşleri tablo 9’da verilmiştir. Sadece 14 (%25,93) öğretmen adayının bu konuda görüş bildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının %12,96’sına göre yöneticilerin her fakülteye eşit önem vermemesini (ayrım yapmasını), %3,0’ine göre yöneticilere verilen yetkililerin yükseköğretimde sorun yaratmaktadır. Bunların yanı sıra sadece birer öğretmen adayları tarafından dile getirilen, üniversitelerin kendilerini geliştirmemesi, Eğitim Fakültesi-okul işbirliğinin yetersiz olması, üniversite ile çevre arasında işbirliği eksikliği, bölümlere ilişkin hizmetlerin yetersizliği, öğrencilerin protesto hakkının engellenmesi de yükseköğretimdeki sorunlar arasında yer almaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenli Anabilim Dalı'nda öğrenim gören öğretmen adaylarının yükseköğretimdeki sorunlara ilişkin görüşlerini almaya yönelik olarak gerçekleştirilen bu araştırma durum belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilen nitel bir araştırmadır. 2015 güz döneminde öğrenim gören öğretmen adaylarından yapılandırılmamış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. örneklem 54 öğretmen adayından oluşmaktadır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmış ve elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Eğitim programlarından kaynaklı sorunlar

Öğretmen adaylarından %98,15'ine göre yükseköğretimdeki sorunlardan en önemlisi eğitim programlarından kaynaklanan sorunlardır. Bu alanda derslerin ezbere dayalı olması, eğitim öğretim etkinliklerinin kaliteli olmaması, programda teorik bilgilerin fazla yer alması, derslerin zorunlu seçmeli olması, yabancı dil öğretiminin ve saatlerinin az olması, programın çok yoğun olması önemli sorunlar arasındadır. Bunların yanı sıra programların girişimci gençlik yetiştirecek, toplumun nasıl geliştirileceğine ilişkin ve kişisel gelişime yönelik içeriğe sahip olmamasının da eğitim programlarından kaynaklanan sorunlar arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yeşil ve Şahin'e (2015) göre, eğitim programlarının niteliği Türk Eğitim Sistemi'nin önemli sorunlarından birisidir. Hatta Özyılmaz'a (2013) göre eğitimde program geliştirme önemli bir sorundur. Özellikle ezberci eğitim sistemini önleyeceği düşüncesi ile yapısalcı eğitim programlarının hayata geçirildiği ancak öğretmenlerin eski alışkanlıklarını sürdürmesinin ve kendilerini bu konuda geliştirmemesinin başarısız sonuçlar elde edilmesinde önemli bir sorun olarak görülmektedir. Bu öğretmenler uygulamanın eksik ve çok fazla teorik eğitim aldıkları görüşündedirler (Yılmaz ve Altinkurt, 2011). Bu durumun alt kademelerde eğitim programlarından istenilen verimin alınmamasına neden olabileceği düşünülmelidir. Başka bir ifade ile öğretmen yetiştirmede kullanılan eğitim programlarında bu hususun dikkate alınması önemli bir sorunun da telafisini sağlayabilir. Yükseköğretim devlet tarafından şekillendirildiğine göre bu konu Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) görev alanına girmektedir. YÖK, yükseköğretimde okutulacak dersleri belirler. Fakültelerin ise %30 müdahale şansına sahiptir. YÖK programları oluştururken diğer paydaşlara danışarak oluşturmalıdır (Başdemir, 2012).

2. Öğretim elemanlarından kaynaklı sorunlar

Öğretmen adaylarının %83,33'üne göre eğitim programlarından sonra yükseköğretimde yaşanan sorunlardan ikincisi öğretim elemanlarından kaynaklanan sorunların olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda öğretim elemanları ile öğrenciler arasında iletişim kurulamaması, öğretim elemanlarının yapısalcılığı savunmasına rağmen yapısalcılığı uygulamaması, siyasi ideolojilerini eğitime yansıtmaları, yetersiz bilgi ve donanımına sahip olması, disiplinli olmaması, öğrencilerin sorunlarına önem vermemesi, alanları ile ilgili gelişmeleri takip etmemeleri öğretim elemanlarından kaynaklanan sorunlar arasında yer almaktadır. Türk eğitim sisteminin her hangi bir kademesinde görülen sorunun bütün kademelerinde görülen sorunlar haline geldiğini ifade eden Yılmaz ve Altinkurt'a (2011) göre, halen görev yapan öğretmenlerden, öğretmen yetiştirmeye kadar geniş bir yelpazede yer alan sorunlar söz konusudur. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmemeleri de önemli bir sorundur. Öztürk'e (2010) göre, istenen nitelikteki öğretmenleri yetiştirememenin temelinde öğrencilerin yanı sıra öğretim elemanlarının niteliği ve yeterli sayıda öğretim elemanının bulunmaması ve öğretim elemanlarının alanında uzman olmadığı derslere girmeleri önemli bir yere sahiptir. Şahin (2008) ise iyi bir öğretmen olabilmek için hem hizmet öncesi hem de hizmet içinde kendini geliştirecek olanaklardan faydalanmak gerekmektedir. Bu araştırma sonuçlarına göre üniversitede görev yapan öğretim elemanlarının yapısalcılık, yetersiz bilgi ve donanıma sahip olmaması, alanları ile ilgili gelişmeleri takip etmemeleri nitelik ile ilgili sorunları ortaya koymaktadır. Diğer taraftan öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki iletişim sorunlarının temelinde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının fazla olmasında olabilir. 2018 yılında Milli Eğitimin Bakanlığı'nın diğer eğitim kademelerinde olduğu gibi yükseköğretimde de norm kadro ile ilgili çalışmaları başlatması bu konudaki sorunun çözümüne katkıda bulunabilir. Özyılmaz'a (2013) Türk eğitim sisteminde ideolojik yaklaşım ve eğitim yönetimi sorunu bulunmaktadır. Başdemir'e (2012) göre sürekli ve ani yapılan değişiklikler nedeni ile istikrar sağlanamamakta ve eğitim siyasi bir çatışma haline gelmektedir. Bu çalışmalar bu araştırmada elde edilen öğretim elemanlarının ideolojik yaklaşımlarda bulunması sonucu ile de örtüşmektedir.

3. Sosyal yaşam kaynaklı sorunlar

Öğretmen adaylarının %64,81'ine göre yükseköğretimde yaşanan sorunlardan birisi de sosyal yaşama ilişkin sorunlardan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda sosyal faaliyetlerin olmaması veya yetersiz olması, yeterli sayıda sosyal kulüp olmaması, kulüplerin işlememesi ve kulüplere önem verilmemesi ve sosyal aktivitelerin üniversite içerisinde yer alamaması gibi sorunlar yer almaktadır. Oysaki yüksek öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler sadece derslere girip çıkan öğrenciler değildir. Diğer taraftan öğretmenlik mesleğinin sosyal olmayı gerektirmesinden dolayı, öğrenim gördükleri sırada öğretmen adaylarının sosyalleşmesini

sağlayacak ortamlara girebilmesi oldukça önemlidir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının bu konuda yüksek öğretimde sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir.

4. Fiziksel koşullar ve donanım kaynaklı sorunlar

Fiziki koşullar ve donanımdan kaynaklı sorunlar yükseköğretimdeki bir başka sorun grubunu oluşturduğu sonucuna varılmıştır (%59,27). Kütüphanenin yetersiz olması, sınıfların fiziki koşullarının yetersiz veya öğrencilere uygun olmaması, sınıf kapasitesine göre öğrenci sayısının fazla olması, spor alanlarının, laboratuvarların ve teknolojik ürünlerin yetersiz olması ile materyal eksikliği fiziki koşullar ve donanım kaynaklı sorunlar arasında yer almaktadır. Araştırma sonucunda ulaşılan bu sonuç Yılmaz ve Akkurt'un (2011) ortaya koyduğu Türk Eğitim Sistemi'nin sorunlarından birisi olan donanım ve fiziki yapı yetersizliklerden kaynaklanan sorunları desteklemektedir. Yılmaz ve Akkurt fiziki koşullar ve donanım kaynaklı sorunları genel sorunlar arasında gösterirken, bu çalışmada yükseköğretimde de aynı sorunların bulunduğunu ortaya koymaktadır.

5. Yerleşke kaynaklı sorunlar

Yerleşkeden kaynaklı sorunların bulunduğu öğretmen adaylarının yarısı (%50) tarafından ileri sürülmüştür. Yerleşkeden kaynaklı sorunlar arasında fakültelerin üniversite kampüsü içerisinde yer almaması, ilçelerde yer alması, üniversite yerleşkelerinin şehrin uzağında yer alması, fakültelerin yurtların ve sosyal ortamlara uzak olması yer almaktadır. Araştırmanın örnekleminin bir ilçede bulunan eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarından oluştuğu düşünüldüğünde il merkezlerinde yer alan fakültelerdeki öğretmen adaylarının aynı sorunlar ile karşılaşmasını beklemek doğru olmayabilir. Dolayısı ile öğretmen yetiştiren ilçede bulunan fakültelerdeki öğrenciler fakültelerinin burada olmasını bir sorun olarak görmektedirler.

6. Rehberlik kaynaklı sorunlar

Yükseköğretimde öğretmen adaylarına göre (%42,59) öğrenci rehberlik hizmetlerinden kaynaklı sorunlar bulunmaktadır. Okula başladıklarında iyi bir şekilde oryantasyon eğitiminin verilmemesi, Erasmus ve Farabi programları, yurtiçi ve yurt dışı araştırma yapabilecekleri hakkında yönlendirmelerde bulunulmaması, danışmanlık sisteminin gerçekleştirilememesi, mesleğe ilişkin diğer çalışma alanları hakkında bilgi verilmemesi, öğrencilere bölümleri hakkında yeterli düzeyde bilgi verilmemesi rehberlik hizmetlerinin yetersizliğine ilişkin sonuçlar arasında yer almaktadır. Yılmaz ve Akkurt'a göre (2011), Türkiye'deki eğitimde rehberlik, Özyılmaz'a göre (2013) ise öğrenci kişilik hizmetleri sorunu bulunmaktadır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, yükseköğretimde de aynı sorunun varlığını ortaya koymaktadır.

7. Planlama kaynaklı sorunlar

Öğretmen adaylarının %37,04'üne göre yükseköğretimde planlamadan kaynaklı sorunlar yer almaktadır. Formasyon eğitiminin verilmesi, gereksiz bölümlerin üniversitelerde yer aldığı, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre bölümlere alınmadığı, iş garantisi olmayan meslekler için okulların öğrenci aldığı (arz talep meselesi), mezun olanların yığılmalarından dolayı atama sıkıntısının yaşanması eğitim planlamasının doğru bir şekilde yapılmamasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçların Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2009) 2010-2014 Stratejik Planında belirttiği gibi yükseköğretim programları ile bakanlığın istihdam stratejilerinin örtüşmemesinden kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca Nartgün (2008), öğretmen yetiştirmede YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın eşgüdüm içerisinde hareket etmemesini bu anlamda bir sorun olarak görmektedir. Yani Nartgün'e göre öğretmenleri yetiştirme görevi YÖK'e bağlı fakülterle verilmiş iken öğretmen atama görevi Milli Eğitim Bakanlığı'na bırakılmıştır. Bu kurumların eş güdüm içerisinde çalışmaması da eğitim planlamasında sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Gedikoğlu'na (2005) göre de öğretmen ihtiyacına bakılmaksızın plansız bir büyüme sonucu istihdam sorunu ortaya çıkmaktadır. Yılmaz ve Akkurt'a (2011) göre ise görülen en önemli sorunlardan birisi insan gücü planlaması sorunudur. Yılmaz ve Akkurt'a göre Türkiye'de üniversitelerde fen edebiyat fakültelerinin açılması ve bu fakülte mezunlarının istihdam sorunu yaşamaya başlamasının sonucu olarak bu fakültelerde öğrenim gören veya mezun olanlara pedagojik formasyon eğitimi verilmesi de öğretmen yetiştirmede yaşanan planlama sorunları arasında gösterilebilir. Fen edebiyat fakültelerinde yaşanan soruna geçici bir çözüm bulunurken, diğer taraftan eğitim fakültesinden mezun olacak olanlara yeni sorunlar yarattığı söylenebilir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre bölümlere alınamamasının altında yatan nedenlerden birisi olarak da Memduhoğlu ve Kayan'ın (2017) ifade ettiği gibi öğretmen adaylarının seçiminde kullanılan merkezi sınav sisteminin, adayların kişisel yeterliliklerini ölçecek yeterlilikte olmaması gösterilebilir.

8. Öğrenci kaynaklı sorunlar

Öğretmen adaylarından üçte birine (%29,63) göre yükseköğretimde öğrencilerden kaynaklı sorunlar yer almaktadır. Öğrenciler arasındaki görüş ayrılıkları ve siyasi gruplaşmalar, öğrencilerin maddi sorunları, öğrencilerin sadece vize sınav zamanı ders çalışması, derslere devam etmemesi, derslere gerekli önemi göstermemesi, okuldan sıkılmaları ve öğrencilerin niteliksiz olması öğrenciden kaynaklı sorunlar arasında yer almaktadır.

9. Yönetim kaynaklı sorunlar

Öğretmen adaylarının %25,93'ine göre yükseköğretimde üniversite/fakülte yönetiminden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Yöneticilerin her fakülteye eşit önem vermemesini (ayırım yapması), yöneticilere verilen yetkililerin çok fazla olması, üniversitelerin kendilerini geliştirmemesi, Eğitim Fakültesi-okul işbirliğinin yetersiz olması, üniversite ile çevre arasında işbirliği eksikliği, bölümlere ilişkin hizmetlerin yetersizliği, öğrencilerin protesto hakkının engellenmesi yönetim kaynaklı sorunlar arsında yer almaktadır.

Öneriler

1. Öğretmen yetiştirmede kullanılan eğitim programları uygulamaya ağırlık verecek şekilde geliştirilmeli ve bütün paydaşların görüşleri alınarak oluşturulmalıdır. Ayrıca yükseköğretimde kullanılacak bu programlarda girişimci gençlik yetiştirecek, toplumun nasıl geliştirileceğine ve kişisel gelişime yönelik içeriklere yer verilebilir. Diğer taraftan seçmeli derslerin zorunlu seçilen dersler olmaktan çıkarılması, her öğrencinin kendi istediği dersi seçmesini sağlanabilir. .
2. Öğretim elemanları alanları ile ilgili gelişmeleri takip ederek kendilerini geliştirerek ve sadece alanları ile ilgili derslere girmeleri sağlanarak nitelik sorunlarını azaltabilirler. Ayrıca öğretim elemanları ve öğrenciler arasında sağlıklı iletişim ağının kurulabilmesi için öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayılarının azaltılması da son derece önemlidir. Özellikle yükseköğretimde 2018 yılında gündeme getirilen norm kadro uygulamasında norm kadrolar oluşturulurken sadece öğretim elemanların derse girecekleri ders saatleri dikkate alınmamalıdır. Bu husus norm kadroların oluşturulmasında önemli bir yere sahip olmakla birlikte öğretim elemanlarına düşen öğrenci sayısına da dikkat edilmelidir.
3. Yükseköğretimde sosyal kulüpler öğrencilerin ilgi ve ihtiyacını karşılayacak şekilde çeşitlendirilmeli ve işler hale getirilmelidir. Özellikle küçük bir il veya ilçede bulunan yükseköğretim kurumlarında bu hususa daha fazla önem gösterilebilir. Böylece öğrenim görülen şehrin küçük olmasından dolayı ortaya çıkabilecek bu alandaki sorunların önüne geçilebilir. Ayrıca öğrenci sayıları dikkate alınarak spor alanları da oluşturulabilir.
4. Fiziki yapılar ve bu yapıların içerisinde yer alacak olan bölümler, derslikler, kütüphaneler, laboratuvarlar, atölyeler ve buralarda kullanılacak donanımlar belirlenirken öğrencilerin ve yükseköğretim programının türüne göre gerek nitelik gerekse sayısal olarak planlanması ve uygulamalarda bu planlamaya uyulması fiziki alt yapı ve donanımdan kaynaklanan sorunları azaltılabilir.
5. Fakültelerin üniversite kampüsünün dışında olması hatta aynı şehirde olmayarak bir ilçede bulunması önemli bir sorun olarak görülmektedir. bu durumu ortadan kaldırmak için fakültelerin kampüs içinde toplanması sağlanabilir. Böylece öğrencilerin sosyal ve kültürel çalışama alanlarına daha yakın olmaları sağlanarak bu konudaki sorunların da önüne geçilebilir.
6. Yükseköğretime yeni başlayan öğrencilere iyi bir oryantasyon eğitimi verilmelidir. Oryantasyon eğitiminde yükseköğretim kurumunun bulunduğu çevrenin özelliklerinin yanı sıra, üniversitelerin yönetim şekli, sınav sistemi, alacakları dersler, ders geçme sistemi, Erasmus, Farabi, Mevlana vb. değişim programları hakkında da bilgilere yer verilebilir. Ayrıca mezun olduktan sonra hangi sektörlerde, hangi konumlarda çalışabilecekleri hakkında bilgilere yer verilmesi de oldukça faydalı olabilir.
7. Eğitim planlamasını çok iyi bir şekilde yapılmalıdır. Özellikle üniversite mezunu olanların istihdam sorununu ortadan kaldırmak için kalkınma planlarına paralel olarak eğitim planları oluşturulmalıdır. Bunun için kalkınma planlarına paralel olarak YÖK ve Bakanlık eş güdümlü çalışmalıdır. Böylece ihtiyaca göre yükseköğretim kurumlarına öğrencilerin alınması sağlanarak mezunların istihdam sorununun da önüne geçilebilir.
8. Öğrenciden kaynaklı sorunların önlenmesinde öğrencilerin bilinçlendirilmesi ve sorumluluk duygusu geliştirilmelidir.
9. Üniversite yönetiminin fakülteler arasında ayırım yapmaması veya fakülte yönetiminin bölümler arasında ayırım göstermemesi de oldukça önemli olarak görülmektedir.

Bu çalışmanın benzeri yükseköğretimde öğrenim gören öğrenci görüşlerinin yanı sıra, öğretim üyelerinin, öğrencileri mezun olduktan sonra istihdam eden kurum ve kuruluşlarda görevli yönetici ve diğer öğretmenlerin görüşlerini almak sureti ile gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Başdemir, H. Y. (2012). Türk Eğitim Sisteminin Yapısal Sorunları ve Bir Öneri. *Liberal Düşünce*. 67, 37-53.
- Abu, N. K., Bacanak, A. ve Göktepe, M. (2016). Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5(1), 287-307.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Coşkun, M. (2013). Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarının Teşhisinde Yapılan Bazı Hatalar: Yanlış Veriler, Faydasız Mukayeseler ve Bağlısız Doğrular. *Yükseköğretim Dergisi*. 2(3), 121-126.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B., ve Turner, L.A. (2015). *Nitel ve karma yöntem araştırmaları* M. Sever (Çev.), A. Aypay, (Çev. Ed.). Araştırma yöntemleri desen ve analiz (s. 400-433) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eğitim Reformu Girişimi (ERG). (2010). *Eğitimde İzleme Raporu 2009*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi İzleme Raporu.
- Erişti, B., Polat, M. ve Erdem, C. (2018). Yüksek Öğretimde Uluslararasılaşma: Uluslararası Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Ders Veren Öğretim Elemanlarının Öğretim Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Türk Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*. 7(2), 352-375.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 66-80.
- Gül, H. (2008). Türkiye'nin Eğitim Sorunları ve AKP'nin Eğitime Bakışı ve Çözüm Önerileri. *Toplum ve Demokrasi*. 2(3), 181-196.
- Karataş, K. ve Çakan, S. (2018). Öğretmenlerin Bakış Açısıyla Eğitim-Öğretim Sorunları: Bismil İlçesi Örneği. *İlköğretim Online*. 17(2), 834-847.
- Kösderelioğlu, İ. ve Bayar, A. (2014). Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarına İlişkin Güncel Bir Değerlendirme. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 25(1), 177-187.
- MEB (2009). *Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı*. Ankara: Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Memduhoğlu, H. B. ve Kayan, M. F. (2017). Öğretmen Seçme ve Atama Uygulaması Olarak Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Öğrenci Adaylarının Algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(1), 1259-1291.
- Nartgün, Ş. S. (2008). Aday Öğretmenlerin Gözüyle Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Atama Esasları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 47-58.
- Özyılmaz, Ö. (2013). Türk Milli Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Arayışları. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2010). 21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme, Oğuz, O. (Ed) vd. 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, Ankara: Pegem Akademi, 2. Basım, 179-224.
- Sarıbaş, S. ve Babadağ, G. (2015). Temel Eğitim Temel Sorunlar. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*. 3(1), 18-34.
- Sağlam, M., Özüdoğru, F., Çıray, F. (2011). Avrupa Birliği Eğitim Politikaları Ve Türk Eğitim Sistemi'ne Etkileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 87-109.
- Şahin, Ç. (2008). Yeni İlköğretim Programı Çerçevesinde Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24(2), 101-112.
- Yeşil, R. ve Şahan, E. (2015). Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin En Önemli Sorun, Neden ve Çözüm Yollarına İlişkin Algıları. *Aki Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*. 6(3), 123-143.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2011). Öğretmen Adaylarının Türk Eğitiminin Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 942-973